

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:

Egész évre . . . 8 frt — kr.

Negyedévre . . . 2 — —

Helyben házhöz hordva:

Egész évre . . . 10 frt — kr.

Negyedévre . . . 2 frt 50 kr.

Vidékre postán szállítva:

Egész évre . . . 12 frt — kr.

Negyedévre . . . 3 — —

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáczai u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaszolgáltatására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, április 28.

A háboru tanulsága.

A spanyol—amerikai harcz pusztító tüzei fényesen bevilágítják az egész lát-határt. A farkas és a bárány meséje ismétlődik benne ugy, amint az a lid rab-szolga elméjében megfogamzott. Névleges oka a kegyetlen bánásmódja Spanyolországnak gyarmatával — mint mondani szokták.

A gyarmatoknak sehol sincs valami jó dolguk, fényes gazdasági helyzetük, tekintsük akár Kubát, akár a Cátó-ként szerepelgető Anglia gyarmatait. Az anya állam ki szívja minden erejüket a túl nagy csoporttal és az aránylag csekély ellenszolgáltatással. Ipara nem fejlődhetik az anya államtól, kereskedelmét az anya állam irányítja. »Sic vos, non vobis . . .« A casusbelli tehát csak névleges. De nem is hatalmi kérdés ez.

Jelenben és előreláthatólag a jövőben is gazdasági előnyökért vívnak a nemzetek háborút, míg a politikai hatalmi felsőbbség, államforma, fajkülönbözések stb. csak másodrendű tételek a casusbelli kategóriáiban. Kuba birtoka nem hatalmi kérdés, hanem gazdasági. Az Egyesült Államok államférfiai, kik egy-uttal a nemzeti törekvések képviselői, hódolnak is ezen irányzatnak.

Minél nagyobb és minél több gazdasági erőket fűzni magukhoz, hogy annál erősebbek legyenek azon kötelekek, melyek Amerika kezében a világkereskedelmet fojtogatják. Egy poly pez — ha ismét

egy hasonlattal akarunk élni, a világkereskedelem polypja. Hosszu karjai alatt a világot elválasztó tengerek átugorható árkokká törpülnek, a hegyek nem képeznek akadályt és ahol egyszer lecsapnak e félelmetes karok — ott kipusztul minden nemzet ipara és kereskedelme, mert nincs aki felmerje venni vele szemben a küzdelmet. Miatta készül Anglia feladni a szabadkereskedelem elvét.

Nem hatalomért küzdenek, hanem gazdasági érdekekért. Némelyek fajvonzódásról is mernek beszélni. Azt mondják, hogy ki fog törni a harcz a latin és a germán faj között. Oroszország az esetre, ha Anglia és Németország erősen hirdetett semlegességüket megszegnék és a fajvonzódásnak nem tudván ellenállani — az Egyesült-Államok mellett nyilatkoznának — ez esetben kész Spanyolországot támogatni. Eme nagy hangú kijelentések beváltására valószínűleg nem lesz szükség. Kis tömegek tudnak csak egymásért lelkesedni, míg a nagy tömegek szétmállanak; de meg úgy Németországban mint Angliában túlnyomó számmal vannak olyanok, akik úgy gondolkodnak, hogy a hatalmi nagyobodás, a fajvonzódás, állami presztizs — mind szép dolgok, »melyek lelkesítik az ámitottakat, de nem nevelik a munkadíjakat.« Hatalmas arányban terjed az internacionale.

*

Tágtere nyílik e tárgynál a kancsopolitikának, mely sajnos — hazai sajtónk egy irányzatában igen el van terjedve, meghamisítva minden történelmi filozóphiát. A sajtónak azon részében nem az

a kérdés amit az egész világ közvéleménye les, hogy mi lesz az önhibáján kívül bajbakeveredett Spanyolországgal, hanem, hogy: mi lesz a katolikus Spanyolországgal? És szépen Emile Laveleye belga nemzetgazdasági író háta mellé bujva mutogatják, hogy a katolikus latin fajok mind dekadensek és a dekadencia oka nem más, mint a katolicismus. Sőt ebből következtetve hamarosan meg is vonják a szörnyü analógiát köztünk és a hanyatló, még hozzá katolikus Spanyolország között, velünk magyarokkal, ahol mint mondják: »szint olyan konzervatív hatalmak nyújtogatják kezeiket a főhatalom után, melyek Spanyolország dekadenciáját okozták.«

A latin fajok sorsa olyan mint a láng-szellemé: fellobban, kiég és aztán mi következik? — az enyészet! A szellem produktuma marad az utókornak, más nemzeteknek, akik minden sajnálkozás nélkül igen szépen meg tudnak az örökségen osztozkodni. Specziálisan Spanyolországot tekintve mit látunk? Szellemét, tudományát az új világ felfedezésére fordította és ez okozta hanyatlását is. Gyarmatává lett az általa felfedezett új világnak, mely kiszípolozta gazdagságát, anyagi és szellemi erőit, »testa temporum, lux veritatis, vita memoriae, magistra vitae« mondja Cicero a történelemről.

Vigyázzunk! Magyarország századokig volt gyarmatország és az jelenleg is. Kiszípoloztatik minden oldalról. Most lesz módunkban változtatni a helyzetet.

Spanyolország a legnagyobb ellen-

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A jósnő.

Irtá: Votisky Antal.

Félhomály van a szobában. Egy kised lámpa csak a kereveten ülő remegő asszony alakra osztja világító sugarait. Vele szemben a Pythia sötétben ül. Szemeit rámereszti előbb az asztal közepén levő fehér koponyára, aztán alig észrevehető fejbólingatással végig húzza tenyerét az asztal fekete terítőjén. A terítón bagolynak, kakasnak, s a tizenkét égi jegynek színesen himzett körvonalai látszanak; csodálkozva tekint rájuk az asztal két szélén álló megnem gyujtott gyertya.

Aztán felkapja a szemét a jósasszony, melyen belemertül az előtte görnyedő szegény némben szeméibe, jobb kezével erősen megragadja annak üterét és gondolkodik, lesi hallgatójának legkisebb arczmozdulatát.

A hallgató asszony egyet rándul, mikor a jósnő keze az üteréhez ér és felsóhajt. Végig szalad előtte az elmúlt nap. Reggel eljött hozzá a végrehajtó, hozott magával egy rendőrt, a kinek dob csüngött a nyakában. Jöttek a házba éhes szemű züllött alakok, akik az első dobszóra rókaszemmel vizsgáltak meg minden butort, mindent A kis ölbeli gyerek a dobszóra el-síki-totta magát és dühösen megrángatta a dob-bóló rendőr hosszú bajuszát. De ez nem hede-

ritett rá, csak dobolt . . . Egy . . . kettő . . . három . . . ki ad érte többet? . . . Az éhes szemű alakok közül egy-egy rekedt hangon rá-igért még, aztán vittek mindent. Az asztalt, a széket, az ágyat, a szekrényt. A kis kakukkos óra, a mi huszonöt év óta emlékeztette őt az első napra, a lakodalmas napra, lekerült a fal-ról. Egy csunya, vörös haju ember dugta nagy kapzsian a rongyos kabátja alá. Aztán lekerült a falról a férj arczképe is, a kit tavaly temet-tek el. A végrehajtó fitymálva kiáltotta. Egy arczképréma . . . 50 kr. — egy . . . kettő . . . senkinek se kell? — senkinek? Bizony senki sem vitte el! A dobos rendőr szánakozva szólt: Tegye el jó asszony! Most is ott van a nagy-kendője alatt a drága arczképpel együtt! Elvit-tek hát mindent, semmi sem maradt csak az üres négy fal és a kis siró poronty ott a kar-ján, az édes. Aztán jött a házmeister, a durva, szivtelen ember és kiharancsolta. . . . Koldus ember! . . . menjen ki! . . . Egy . . . kettő . . . És ő ment és bolyongott nappal, most meg ide jött, hogy az utolsó 50 krajczárjáért legalább vigasztalást szerezzen a lelkének. A kis édes gyerek csak megvan addig a szomszéd mosó-nééknál. Elgagyog velök, hisz már azt is tudja, hogy: mama adj kenyeret! . . .

A jósnő megszólal, halkán, borusan.

— Asszony! Az arczá siralmas, a szeme téteteg, magának nagy, nagy baja van!

— Óh! nyögé a szegény.

A jósnő megállt, hogy lesse a megkezdett mondás hatását azon a szomorú, fájdalmas, ba-

rádzás arczon. Aztán megcsóválta a fejét, mintha nem lett volna megelégedve az arcz szomorú játékával. Talán azt gondolta magá-ban: Csak ennyi?

Ujra tapogatózdot.

— Maga elvesztette férjét . . .

— Óh, hisz az ugy van, de még

de még . . .

Felvillant a jósnő szeme, az a »de még« elég volt neki, hogy eltalálja azt, ami az előtte ülő nyomorultnak a lelkét szorongatta. Meg-rázkódott ettől a bus gondolattól, aztán szer-tartásosan elkérte az asszony tenyerét.

— Asszony! beszélté fájdalmasan, magának nincs semmije, semmije. . . .

— Óh! nyögte amaz és fölzogott. A zo-kogásban benne volt a koldus nyomorgása és az édes anya mindenható fájdalma.

— Asszony magának elvitték mindenét, nem is olyan régen, nem is olyan régen . . .

— Ez . . . ez ! . . . sirt a szegény.

— Mi lesz magából, asszony? Ezzel elő-vette a czifra aranyozott kártyát, a mit még maga sem ösmert. Kirakta és oda-oda lökött az asszony elé, mintha mutatta volna neki: Látod? Dehogy látta ez a szegény! Eljárt annak a gon-dolata, el. Töprengett, hogy hova teszi ma éj-szaka azt a kis siró jószágot, a kinek messze, messze, temetőben van az édes atyja. Aztán odakapott a kedves arczképhez, ott, a nagy-kendő alatt.

— Asszony! Olyan furcsa ez a kártya! . . . Ugy-e hivatalos emberek jártak magánál, ugy-e

tetek és politikai küzdelmek hazája. Egy-egy törekvő párt a hatalmi eszközök minden nemét igénybe veszi, hogy célját elérhesse. A végletekig menő pártusák, a hitvány eszközök gyűlöltté tesznek mindent, mire csak a pártpolitika kezét rá teszi. Háttérbe szorul minden a pártszempontok elől s csak a végső veszedelem képes észre téríteni az embereket.

Vigyázzunk! Magyarországon is van egy párt, mely hatalmi eszközök, erkölcsi gyengeségek minden nemét igénybe veszi, hogy kitűzött célját elérje. A jelen okulást nyújt. Okuljunk!

Micskei István.

Allamférfiak a börzén.

A Spanyolország és az Egyesült-Államok között hónapok óta folyó egyenetlenség több értelmes amerikai államférfi vagyonsodásának alapja. Legalább így vélekedik a berlini Bank und Handels Zeitung, mely egyik legutóbbi cikkében erősen neki ront a népek üdvével tűzkerdő államférfiaknak. Azt mondja, hogy Amerikában a béke és a háború fölötti döntés kisiklott a politikusok kezéből és néhány nyereség-hajszoló szenátor kezébe jutott. A hogy azelőtt a vasutakkal, az ezüsttel és a trustökkel játszottak, úgy játszanak most a békével és a háborúval. Ajánljuk — ugymond — a köztársasági forma barátainak, hogy a jelenleg üzött visszaéléseket tanulmányozzák. Most láthatjuk, hogy egy megvesztegetés útján választott szenátus miként viselkedik. Pénzszomj és nyereségvágy leplezetlenül lépnek fel New-York és Chicago értéktőzsdéin és a terménytőzsdéken. Az idézett pénzügyi lap nem az egyedüli, a mely így ír. Az amerikai napisajtóban is emelkedtek hangok Mac Kinley és a pártjabeli szenátorok ellen, azzal gyanúsítva őket, hogy a hadüzenet előtti időt tőzsdéi manőverekre használták, Nincs okunk benne kételkedni.

Francia gazdák mint választók.

Franciaországban a gazdák erősen készülnek a választásokra. Eddig a kormányok nem a valódi közvéleményt tekintették alap-

nak, hanem a parlamentben ideig-óráig összeverődött többséget. A néppel csak akkor kezdtek törődni, a mikor a választások közeledtek. Az első, a ki a régi hibás gyakorlatától eltér és a nép szélesebb rétegében keresi az alapot a továbbműködésre és egy tartósabb kormány fenntartására, az Méline miniszterelnök. A választásoknál most nem köztársaság vagy monarchia lesznek a jelszavak, hanem Méline gazdasági politikája mellett vagy az ellen. A monarchisták és a republikánusok küzdelme minden gazdasági kérdés elintézését lehetlenné tette.

Mélineé az érdem, hogy a figyelmet a politikától el- és a gazdasági kérdések felé terelte. Nyugodtan tehetette, mert az 1893-iki választásoknál már csak 1-8 millió monarchista választó állt szemben 6 millió köztársasággal. A konzervatív hajlamu gazdák tömörítése ma az egyedüli biztos óvszer a kiszámíthatatlan és nem ritkán megdöglő Páris-szal szemben. Ez körülbelül a gazdák véleménye most a választások előtt, ennek fognak kifejezést adni, ha országszerte agráriusokat fognak a kamarába küldeni. És ezzel meg is kezdőhetnek közgazdasági téren a nagyobb változások.

ORSZAGGYÜLES

A képviselőház ülése.

Budapest, ápril 28.

Szegény Tuba János, a kongrua törvényjavaslat jobb sorsra érdemes előadója, egyedül kesergett a folyosó egyik sarkán, pedig már féltizenegyre járt az idő.

— Hányan leszünk a mai ülésen? — monddta sóhajok közben.

Rakovszky suhant el mellette.

— Lám, én már itt vagyok.

Jöttek ezután rendre a szabadelvűpártiak. Tuba elégedetten dörzsölte a kezét.

— Hála Isten, itt van már az igazi had. Talán végzünk is ma a kongruával.

Élesen berregett a villamos csengő, a hang is elárulta, hogy Szilágyi Dezső elnököl.

*

S alig hogy megkezdtek, már be is fejezték. Végre valahára befejeződött a kongrua-vita, Wlassicsot a jobboldal megéljenezte s a képviselők eloszlottak. Nagyon meleg lehet már az üveg alatt.

Szilágyi Dezső elnök megnyitja az ülést. Hitelesítik a múlt ülés jegyzőkönyvét.

Napirend

a kongrua

részletes tárgyalásának folytatása.

Wlassics Gyula: Ellenzi Madarász Imre indítványát, kéri a 10. szakasz változatlan elfogadását.

A többség a 10. szakaszt elfogadja.

A 11. szakasznál

Madarász Imre: Reflektál Tisza Kálmán tegnapi beszédének azon részére, mely a tulajdonon oly nagy lelkesedést keltett. Tisza azt mondta, hogy minden törvénysértés nélkül melőzhető a felekezetek meghallgatása.

Szóló és pártja már régen óhajtott a lelkészek segélyezését az 1848: XX. t.-cz. alapján.

A 11. szakasz a legnevezetesebb paragrafusa a javaslatnak.

Módosítványt ajánl az első bekezdéshez.

Lehetetlen még öt évi átlagnál is pontosan megállapítani a haszonbér jövedelmet, ezért a szakasz szerinti jövedelem-megállapítás sem lehet méltányos. Pedig nagy szükség van a helyes, méltányos alapra. Módosítása az, hogy az első bekezdés törölnőd és helyette ez tétessék:

A földbirtok jövedelme a kataszteri tiszta jövedelme alapján határozandó meg.

A 4. bekezdést is így kívánja módosítani: »A felekezeti hatóságok meghallgatása után« helyett »A felekezeti hatóságokkal együtt«.

Módosításait elfogadásra ajánlja.

Jagics József: módosítványt ajánl, mely szerint a 11. szakasz 6. bekezdésének bevezető szava »Jövöben« törölnőd.

Wlassics Gyula: Röviden foglalkozik az ajánlott módosításokkal. Madarász Imre módosításait kéri mellőzni. Jagics módosítását nyílt kérdéssé teszi.

A többség Madarász Imre módosítását elveti és az egész szakaszt Jagics módosításával elfogadja. A 12. és 13. szakaszt vita nélkül elfogadják.

A 14. szakasznál felszólal.

Thaly Kálmán: Módosítást nem nyújt be, mert jól tudja, hogy módosítását a tulajdonos sem fogadná el.

A szakaszt a többség változatlanul elfogadja.

A 15. és 16. szakaszt vita nélkül elfogadja.

elvittek mindenét, el a nyugodalmat, el azt a kevéske nyomorult jószágát . . .

— El . . . el mindent . . . el . . .

— Lássá, pedig még megmaradt valamije, meg . . .

Az asszony olyan féltve kapott oda a kebléhez, az édes arczképhez a nagykendő alatt . . .

— Az maradt meg, az, meg még valami . . .

Olyan boldogságos, szerető mozdulat futott el a szegény elcsigázott némbor arcán, mintha arra a fél pillanatkára elment volna a lelkéből a nyomoruság emléke . . . Tudta azt a jósnő, hogy mi az, hisz ő is anya volt valamikor régen . . .

— Lássá, szólalt meg, most is sirdogál a szegényke, keresi az anyját . . . az egyetlen . . .

Ezzel újra odaült arra a barázdás arcra a boldogságos, nyugalmas érzés.

A jósnő ezzel meg is elégette már a szomorúságot és elkezdett mesélni, cifrán, szokatlan mondatokban sok mindenfélét. Megváltozik majd a nyomoruság, jó az Isten, jön majd egy jószágos nagyuri asszony, majd az segíteni fog. Aztán a kis fiú is felnő lassankint. Derék, jó ember lesz belőle a kivel majd boldogan élnek együtt kettecskén az öreg napokra. Akkorra majd sok vagyonuk lesz, mert sorsjegyet vesz és nyerni fog és mert a plánétában az van megírva, hogy szomorú mult után boldog, gazdagságos, nyugodt jövő fog következni. Most hamar elmegy ebből a városból, mert nagy utazást mutat a kártya. Az a halálfej meg azt vigyorogja le a nagy fényes fogaival, hogy ez az utazás szerencsés lesz.

Sokat, sokat beszélt, végtére még oda is adott a szegény asszonynak három számot egy kis czédulán, hogy tegye meg a lutribá, mert az biztosan kijön. Azokat ő álmodta szent András éjszakáján, mikor egész nap imádkozott és foghagymát meg fésűt tett a párnája alá éjszakára.

A szegény asszony megkönnyebbülten, nagyot sóhajva felkelt a kopott divánról, borzadva tekintgetett az előtte meredező vakfehér koponyára, aztán nagy fontolkodva előkereste valahonnan, a maga utolsó koronáját és odatette a jósasszony elébe.

— Isten fizesse meg a szavaiért!

A jósnő úgy tett, mintha nem akarna hinni a szeméinek. Ő neki egy koronát adnak! Hát cigányasszony ő? Hisz ide nagyságos és méltóságos asszonyok járnak, a kik aranyat adnak. Egy koronát neki az ő jövendőbeli szavaiért! Ez hallatlan!

— No hallja lelkem, sikoltá magasra felegyenesedve, csak ne bizza az Istenre a fizetést . . . Bizony, bizony nem is az Istennek mondtam én el, a mit mondtam, hanem magának! Vagy nem tetszik! Hát nem igazat mondtam, vagy mi!!

A jósasszony itt már nyeresesen kiáltozott, hevesen kapkodta ide-oda husos kövér kezét. A szegény asszony meg remegve nézett bele a jósnő kemény szeméibe, onnan meg a fényes fehér halálfejre s szomorúan mormogta:

— Hisz igaz, igaz, dehát . . .

— Mit dehát, semmi dehát, tessék kitenni nekem még egy forintot, érti! Nekem egy forint

ötven krajczár jár, tudja! Mások szívesen fizetnek két forintot is, igen kivéle! . . . egy, kettő . . .

Fájdalmasan rándult meg a szegény asszony arca. Odagondolt, hogy ő most az utolsó ötven krajczárját adta oda. A kis piczinek meg már nincs mit enni ma este! És ez az erős kövér jósasszony még is úgy követeli azt, ami neki nincs.

— Nos, fizet?! És a jósnő fenyegetőleg emelte fel a karját.

Az előtte állónak újra kicsordult a könny a szeméből. Szomorúan zokogta:

— Oh ne bántson! Hisz nincsen semmim! Hisz az utolsó pénzem adtam oda. Nézzé, a gyermekemnek sincs mit enni adnom! Takaró sincs szegénynek! Oh pedig csak látná, milyen szép, milyen eleven! Milyen szép kis gödröcske van a csókravaló orcácskáján, ha nevet! Hát nem volt még gyermeke! És a szegény asszony barázdált arcán csendesen folytak lefelé a nagy könnyecsek.

A jó asszony arca meglágyult. Eszébe jutott neki is valami. Oda termett a képzeletébe egy kis ház. A házat folyóka vette körül, szép halványkék kelyhű virágocskákkal. A kisdéd ablakocskán keresztül kihallatszott egy kis drága leánykának a csengő kacajja. Olyan aranyos volt a szegény. Aztán egyszercsak füst tört ki valahonnan a kis házikóból. Utána hosszú, vörös lángnyelv. Megszólt a harangzó is. Az emberek összeszaladtak. Mindenki oltott, tett — vett, a mit tudott. Ezalatt a füst el-lepte a kis házat. A kisdéd ablakocskából is füst jött elő, nem csengő gyermekkacajás. A

A nem kath. lelkészek — állami hivatalnokok.

A 17. szakasznál Győry Elek szólal fel. Ő mindig sürgettette a lelkészek segélyezését, azonban az 1848. XX. t. cz. végrehajtásával. Ha most a kormány a javaslatával mellőzi az egyházi hatóságokat, nyíltan bevallja, hogy a lelkészeket állami hivatalnokokká teszi. Módosítást nyújt be.

Wlassics Gyula: Kéri Győry Elek módosítását mellőzni, a szakaszt a bizottság szerkesztésében elfogadásra ajánlja.

Győry újból védelmére kel módosításának. De a többség az eredeti szakaszt elfogadta.

A többi szakaszt a 21-ig vita nélkül elfogadják.

Wlassics Gyula: a 21 és 22-ik szakasz közé egy új szakaszt kíván beékelni.

A hátralevő szakaszt vita nélkül elfogadják.

A javaslat megszavazva.

Szilágyi Dezső elnök: Holnapi ülés napirendjére kitűzte a most elfogadott javaslat harmadszori olvasását, valamint más 9 tárgyalásra kész ügyet.

A jobboldal hosszasan megéljenezte Wlassicsot. Az elnök pár percet eltereléstől bezárta az ülést.

Az állam és a családi élet.

A francia sajtó mindig behatóbban kezdi tárgyalni a francia családi életet, mely mint azt több kiváló nemzetgazdasági író nem szűnik meg hangoztatni, jelen züllöttségében Franciaország népesedési statisztikáját körülbelül egy évtized óta szomorúan befolyásolja.

Előttünk fekszik *Henri Joly* kiváló írónak az *atheista ellenes nemzeti liga* előtt tartott felolvasása, melynek tárgya szintén a családi élet, de a szempont, melyből az állapotot nézi s a felfogás, melyből kiindulva bírál, más. A világ minden művelt nemzetét kiválóan érdeklő ezen témát szinte kimeríthetlennel tartjuk s annak fontosságára való tekintettel nem mulaszthatjuk el ezen kiváló felolvasásnak legalább lényegében való közlését okulásul.

A tisztességes családi életnek — ugymond Joly, — legnagyobb ellenségei: az *önző individualizmus* és a *szociálisták*. Azelőtt az egyénél megnézték, hogy milyen családból származik. A nemes családból származott fiu nemes maradt, a vagyonos megmaradt vagyonosnak, a szegény megmaradt szegénynek és az iparos fia iparos maradt, nemzedékről nemzedékre. Századunkban más a felfogás. Ma azt mondjuk, hogy mindenki annyit ér, amenny-

gyermeket! A gyermeket! . . . Elő is hozta azt egy füstös, itt-ott meg-megégett ember. Késő volt! Előtte a kis virágot a gyilkos füst . . . A jószasszonynak a szemébe oda akart tolokodni egy hivatalos vendég. Egy ép olyan vastag könny-csepp, mint ott szembe, annak a szegény asszonynak. De ő megrázkódott! Csak nem fog megindulni ő, a jósnő! A kihez nagyságos és méltóságos asszonyok járnak s akinek aranyokat fizetnek! Hah! félre most szív! És újra sikoltva megszólalt, kemény, szenttelen arczzal és könyörtelen szemekkel!

— A forintot ide! Vagy nincs! Hátha koldus, akkor miért akar jószoltatni! Ha nyomorult, minek akarja a jövőjét tudni? Tudja-e, hogy a kendője itt marad! Tudja-e!

A szegény asszony összéb huzta magán a kendőjét és sóhajtott. Ahhoz, aki mindeneket megvéd, aki mindeneket megsegít. Az örök Szeretethez! Hirtelen megrezzen a jósnővel együtt.

Az ajtón dörömböznek:

— A törvény nevében! Hallja! A törvény nevében nyissa ki! A törvény emberei vagyunk!

A jósnő ijedve esett össze a büszkeségből. Izgatottan szedte össze a babonás jelvényeket és kártyát. Eltette szépen, hogy ne legyenek árulói. Aztán szeliden fordult a szegény asszonnyhoz:

— Vigye a koronáját, jó asszony! Vigye! És lázasan kitzskolta egy másik ajtón.

nyit munkájával, tudásával, erélyével és kitartásával elérni képes. A törekvő férfi tehát nem törődik családjával multával, hanem, hogy egyéni függetlenségét megőrizze, a házasságtól is idegenkedik. Nem az a törekvés már, hogy a fiu apja örökét megtartsa, hanem örökségét kicsinyelve hajsza-utra indul modern vagyonszerzés, rohamos meggazdagodás céljából. Ez a felfogás inkább kedvez a szociálisták, mint a családi életnek.

Ujabbán a szociálisták azt hirdetik, hogy éppen a szociálisták van hivatva a családi élet reformálására. Ez fogja megmenteni a nőt a társadalomban elfoglalt félszeg helyzettől, mely abból következik, hogy a nő mostanában ugyszólván egész életén át kényszer-munkát végez. Minthogy a szociálisták feladatának hirdeti a nők szabadságának kiküzdését és földi jólétük előmozdítását, ennél fogva elvárja tőlük, hogy a szociálistákhoz szegődjenek.

De a szociálisták mindent ígérnek a nőknek, csak boldog családi életet nem. Erről nem szólnak. De vannak irataik, a melyek e tekintetben nézeteikről bennünket felvilágosítanak. Ott van *Engels*, Marx kommentátora, a ki azt írja: a szociálisták nem támadják az egynejséget, de nem helyeselhetik a házasság életet a milyenné az korunkban fejlődött.

A jelen civilizációba beleilleszkedett család az önzés képét mutatja. A férj csak a családnak dolgozik és a család vagyonszerzése egyedüli célja. Ez az önző családi élet, *Engels* szerint, merénylet a közvagyon ellen. Az sem az utolsó, a szociálisták jelszavai között, hogy a családi kötelék lazulása csak látszólagos hátrány a társadalomra, mert hiszen ott van az állam tekintélye, mely dusan pótolja a családfő tekintélyét. (!) Az állam érdeke megkivánja, hogy mindig kellő számú és erős generáció következzen az előbbi generációtól. Ez a legfőbb érdek; hogy ez a generáció miként áll elő, legális házasságból-e vagy azon kívül, ahhoz az államnak a szociálisták szerint, semmi köze. Ők azt mondják, hogy ha a szerelem vagy kölcsönös szeretet elröppent a családi tüzhely mellől, akkor a házasságnak is vége van, a földi tekintély nincs följogosítva a válást megakadályozni hanem a válás törvényes beavatkozás nélkül is helyén van.

A szociálisták gondolkodására élénk világot vet az általuk kiadott káténak a következő három kérdése:

1. *Kérdés:* Ha az állam a gyermekek el-tartásáról gondoskodik és a nő a férfiakéhoz hasonló jogokat élvez, mire való akkor még a házasság?

Felelet: Akkor törvényes házasságnak többé nincs sem értelme, sem létjogosultsága.

2. *Kérdés:* A törvényes házasság megszűntetése hátrányosan befolyásolná-e a közérkölc-siséget?

Felelet: Nem, mivel a házasság most sem biztosíték a kéjelgés ellen. Sőt az egymást szerető egyének kívánsága az elkülönítés folytán még fokozódik. A közérkölc-siség tehát csak javulhat a két nem szabad közlekedése következtében.

3. *Kérdés:* Milyen lesz a férfitől és a családi élettől függetlenített nő sorsa és élete?

Felelet: Amint a nő megszűnik gyermekeit gondozni és nevelni, valóban függetlenné lesz, ismereteit és tehetségét a köznek szolgálatába bocsáthatja.

Ilyennek képzelik a szociálisták a házasságot. Indokolásul felhozzák, hogy a gyermeknevelés az államnak elvitázhatatlan joga, mert hiszen az államnak gondoskodnia kell biztonságáról; ellenben a házassághoz sem az egyháznak, sem az államnak nincs semmi köze, mert az az egyének vele született természetes joga, melynek gyakorlásához sem állami engedélyre, sem egyházi áldásra nincs szüksége.

Tehát annyira vannak már Franciaországban, hogy a házasság intézményét védeni kell. Szerencsére még sokkal többen vannak a védők, mint a támadók. Az emberiség tulajdonképpeni része — a szociálisták okoskodása ellenére — még mindig szükséges intézménynek ismeri el a házasságot. Hova lenne a társadalom, ha intézményeiből egyszerre kivesszük az atyai hatalom és a tekintély, az anyai szeretet és a gyermek nyújtotta vigasz és remény? Hová több millió ember boldogsága, ha

a gyermeknevelést kiragadnák a családból? Az atyai tekintély, az anyai szeretet és a gyenge gyermekek összetartó ereje együttvéve oly erő, melyet az államhatalom pótolni nem képes.

Franciaországban a szociálisták egyenesen propagálják a vadházasságot. A *Revue Socialiste* leírja a szociálisták körében kötött házassági szertartást is. A leány elé áll a szerkesztőségben jelenlevő munkatársak mint tanúk elé és anyja jelenlétében bemutatja a fiatal embert, akivel szabad házasságot kötött. Az anya néhány szót intéz leánya választottjához, mire a szerkesztő körülbelül a következőket mondta: »Uj szociális berendezésű világban élünk. A házasságnak ma már nem kell anyakönyves, nem kell pap. Nem hallgattatok csak szívetek szavát és házasságra léptetek. Helyesen cselekedtetek. Ezzel egy új éra kezdődött, a szociálisták ezentúl csak ilyen házasságot fognak kötni.« A szertartást teázás követi.

A családi tekintély ilyen lerombolása ellen hol keressünk orvoslást? A tudománytól hiába várunk segítséget. A tudomány elfogadja a meglévőt, sőt talán még haladást is lát ott, a hol a gondos hazafi szívet agály tölti el.

Akármerre tekintünk, nem találunk hivatottabb házasságvédőt, mint magát az államot, mely szintén a családból lett. Ma az államhatalom még oly kezekben van, hogy a társadalmi rend barátai bizvást fordulhatnak hozzá segítségért, míg a szociálista házasságot hirdető — legalább úgy reméljük — nem várhatnak támogatást.

Nem kézenfekvő dolog-e, hogy az államhatalomnak közben kell járnia a családi tekintély visszaállítására és megvédésére? Az államnak első szükséglete a népesség, a polgárság. Nos, a történelem azt bizonyítja, hogy az állam akkor nagy, ha polgárai tisztességes családi életet élnek, mert a tisztességes családi élet van a legjobb befolyással a népesedésre. A népesség számánál még többet ér minősége szellemi képessége, lelki fogékonysága. Ezek a kiváló tulajdonságok mind a család körében, a tradíció ápolásából nőnek ki. Ebből a tradícióból mozgalmasságok az állam erőt, győzelmet meríthet. Ezt fentartani, ápolni, keretét, a családot megvédeni tehát az államnak saját érdeke megkivánja.

Ha a mai generáció nem kedvezményeződ, nem találékony, kevésbé fürgé vagy ügyes, ez annak tulajdonítandó, hogy a szülők korán levették róluk kezüket. Ha a mai ifjak számítók, fényűzők, kényelemszeretők és nagy részben keresetképtelenek, ez annak a következménye, hogy a szülők nem sokáig foglalkoztak velük és akkor sem őszintén. A gyermek csak a külső fényt látta, gazdagságot sejtett, a kényelmes életre jogot formál és im most csalatkozik, majdnem önhibáján kívül.

Az amerikai rendszert, mely a gyermeket zsenge korában durva kézzel kilöki az élet árájába, nem helyeselhetjük. Az a gyermek meg fog ugyan élni, vagyont is fog szerezni, de nem mindig tisztességes uton. És maga sem részesülve vagyonban, ő sem ad gyermekeinek s így létesül a többé-kevésbé kalandorok népe. Szébb ennél a rendszeres gyermeknevelés, a rendezett családi élet.

Sem az egyének, sem az államnak, sem a társadalomnak nincs miért elleneznie a szilárd családi köteléket, ellenben mindannyinak nagy oka van annak háborítatlan fentartását követelni, megvédeni.

Az egyén számára a család az erély kutforrása. Az egyént a család tisztítja meg hibáitól és elvekkel bocsátja ki az életbe.

A családok alkotják az államot, sőt az állam léte is attól függ, vajjon kellő számú, egységes, termékeny családdal bír-e, hogy helyét megállja más népek és nemzetek között.

A családi intézmény — ugymond Joly — nem lehet emberi. Minden a mi emberi, az véges, de a családról látjuk, hogy az örök. Ha emelkedett vagy süllyedt erkölcsben, utána süllyedt a kor is, de maga az intézmény a benne rejlő isteni rendelésnél fogva mindig a magasba tört és visszavivta magasztos állását.

Divatossá válott az isteni rendeltetést a családban, de mi, a kik az atheista gondolatok és néze-

tek terjedése ellen küzdünk, mi nem átaljuk a családot isteni rendeltetésének elismerni. Mi ezentul is mindent el fogunk követni arra, hogy a családi életet a mariage libre vagy amour libre meg ne mételje. Működünk közre egyesült erővel a családi élet megvédésére, nemzetünk megmentésére.

Joly beszédének rendkívüli komolyságából s a benne lévő komoly intelemből ítélve mi távollevők csak azt vélhetjük, hogy a francia családot már nagyon megrongálta a modern idő. A harangot nem verik félre ok nélkül.

Franciaországot alapjában reformálni kell, hogy kiállhassa az idők viharait. Ezt legjobban érzik ők maguk.

A nagyváradai fiu-javító intézet.

Megemlítettük multkoriban számunkban, hogy a nagyváradai Rabsegélyező Egyesület vasárnap tartott közgyűlésén *Perjéssy Mihály dr.*, királyi ügyész felvette azon indítványt, hogy az országban több helyen létesítendő javító intézetek egyikét Nagyváradon kellene felállítani.

Sokkal is fontosabb, sokkal is jelentőségesebb ez az idea, semmint megvalósításában helye is lenne a halasztásnak.

És az Egyesület már a mai nappal át is teszi Nagyvárad polgármesteréhez az alábbi indítványt, illetve kérelmet:

A nagyváradai és biharmegyei rabsegélyező egylettől.

26. szám.

898. R. S. E.

Nagyságos

Dr. *Bulyovszky József* polgármester urnak

Nagyvárad.

A nagyváradai és biharmegyei rabsegélyező egylettől folyó hó 24-ik napján tartott közgyűlésén egyhangulag elhatározta, hogy mivel illetékes helyről szerzett tudomása szerint az igazságügyi kormány a rendelkezésére álló pénzalapból az ország különböző részein javító intézeteket akar a közel jövőben felállítani, feliratot intéz e tárgyban igazságügyminiszter ur ő nagyméltóságához s felkéri arra, hogy ezen intézetek felállítása és elhelyezésénél Nagyvárad városát is figyelembe venni kegyeskedjék.

Teljesen meg vagyunk arról győződve, hogy ezen elhatározásunk indító okait Nagyságod, a volt kir. ügyész s a város közbiztonságát veszélyeztető elemeket igen jól ismerő polgármester előtt bővebben fejtegetnünk felesleges.

A nagyváradai kir. ügyészségnél vezetett s általunk betekintett statisztikai adatokból kitűnőleg a különböző bűncselekményekért elítéltek nem kis százalékát a fiatal gonosztevők képezik s a rendőri uton büntetettek között is igen nagy számmal találhatók ily ifju egyének, kikre nézve nem csekély erkölcsi hatással volna, ha büntetésüket nem az idősebb s esetleg megrokkant bűnösök közt kellene eltölteniük, de felette jó szolgálatot tenne az intézet mint preventív intézmény is, melynek segítségével el lehetne érni azt, hogy a hiányos, vagy éppen semmi erkölcsi alappal nem bíró nevelésben részesült s a rosra nagy hajlammal bíró gyermekek egy része legalább a társadalomnak visszaadassék.

Hogy pedig egyesületünk ezen tervét minél biztosabban megvalósíthassa s ekként esetleg az igazságügyi kormány ide vonatkozó elhatározását Nagyvárad városára nézve kedvezőleg hangolhassa: Nagyvárad városának a jó és humánus eszmék iránt mindig fogékony közönségéhez fordul.

Tudomásunk szerint ugyanis azon terület s azon épületek, hol jelenleg a városi járványkórház fel állítva van, a kórház áthelyezése folytán már a napokban elvesztik eddigi rendeltetésüket, hogy azonban a jövőben mire fognak alkalmas módon használtatni, az még eldöntve nem lett.

Mint hogy pedig ezen terület nézetünk szerint a rajta levő épületekkel együtt az esetleg

felállítandó javító intézet elhelyezésére igen alkalmas volna:

az egyesület közgyűlésének határozata értelmében tisztelettel megkeressük Nagyságodat: méltóztassék a város tanácsa illetve közgyűléséhez a kérdéses terület és épületeinek az általunk említett célra leendő átengedése iránt egyesületünk nevében indítványt tenni, illetve ez irányban kérésünket ott tolmácsolni s egyuttal azon összeg méltányos megállapítása tekintetében is közrehatni, melyért a város közönsége az említett területen levő épületeket az igazságügyi kormány részére átengedni hajlandó volna.

A mennyiben pedig e terület átengedhető nem lenne, arra nézve is kérünk határozatot hozni, hogy hajlandó volna-e a város nagy érdemű közönsége, mint ez már más városokban is történt, ezen célra valamely más alkalmas területet átengedni, hogy azon aztán a javító-intézet felépíthető legyen.

Kérésünket Nagyságod s általa a város közönségének nagybecsű jóindulatába s figyelmébe ajánlván tisztelettel vagyunk.

Nagyvárad, 1898. ápril 26-án

A nagyváradai és biharmegyei rabsegélyező egylettől közgyűlésének megbízásából:

Gyalokay Lajos,

nyug. kir. törv. elnök, egyll. elnök.

Korn Lajos,

kir. alügyész, egyll. titkár.

Ha az indítvány visszhangra talál a városatyák között s ha az igazságügyi miniszter is megadja a szükséges jóváhagyást, tán végre mégis létesülni fog ez a kultur missiót teljesíteni oly annyira hivatott intézet és ha tényleg létesül, elévülhetetlen érdeme lesz benne éppen a nagyváradai Rabsegélyező Egyesületnek, a mely Egyesület ezzel is nagy lépéssel vitte elő az erkölcsnemesítő és javító intézményt magát, mint társadalmi szükségét.

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

- Április 30. Berettyó-társulat közgyűlése délelőtt 9 órakor.
 Április 30. Rendkívüli városi közgyűlés a járványkórház ügyében d. u. 3 órakor.
 Április 30. A Berettyó vízszabályozó társulat közgyűlése d. e. 9 órakor.
 Május 1. Az orvosgyelet szakülése d. u. 5 órakor
 Május 1. A lövészgyelet közgyűlése.
 Május 1. A »Mese-Világ«
 Május 2. Biharmegyei közigazgatási bizottságának ülése d. e. 10 órakor.
 Május 4. Papp János sajtópere.
 Május 5. Közigazg. bizottsági ülés a városházán d. u. 3 órakor.
 Május 8. A lövész-idény megnyitása.
 Május 11. Klingenspök (Károly) sajtópere.
 Május 12. A »Bihoreana«
 Május 12. Városi közgyűlés d. u. 3 órakor.
 Május 14. Vívó-verseny a Zöldfában.
 Május 18. Liptay István sajtópere.
 Május 25. Nyiray Elek sajtópere.
 Május 29. A gyorsíró-kör Stolcse-ünnepélye.

Regészeti és történelmi muzeum (Schlauch park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3-5-ig 10 kr. Keddén és csütörtökön d. u. 3-5 óráig 20 kr. Más időben 50 kr.

* Hazafias ünnepély a Nogáll-intézetben.

A 48-as törvények 50 éves jubileumát a Nogáll-utcai Szt.-Vincze-intézetben tegnap ülték meg az iskolás gyermekek igen sikerült ünnepélylyel. Jelen volt az alapító Nogáll püspök ur ő méltósága, Palotay László kanonok, egyházmegyei főtanfelügyelő, Fetsner Antal bibornok-püspöki titkár, dr. Szemethy Géza szentszéki jegyző, ki az énekarabokat harmoniumon kísértte, dr. Lindenberg János hitoktató s az intézeti növendékek. Az ünnepély végén ő méltósága a gyermekekhez szólva megmutatta nekik, miben áll az igaz hazaszeretet s az egyházmegyei főtanfelügyelő ur a gyermekek általános örömeire a mai napon szünetet rendelt el.

* **A beteg főherceg.** Lipót főherceg betegségében, úgy látszik, döntő fordulat még mindeddig nem állott be. A tegnapi hivatalos által közölt hivatalos jelentés legalább erre mutat. — A jelentés különben így hangzik: Negyedik orvosi jelentés. Lipót főherceg ur ő cs. és kir. fensége meglehetősen nyugodtan töltötte az éjt. A táplálkozás nagyon csekély; az általános állapot változatlan. Hörnstein, 1898. április 27-én reggel. Dr. Minnigerode s. k. — Szóval a krízis még nem fordult végzetesre, de el sem mult még.

* **Uj főispán.** A tegnapi hivatalos közli a következő legfelsőbb kéziratot: »Magyar belügyminiszterem előterjesztésére Justh Kálmán Turóc vármegye főispánját ezen állásától saját kérelmére felmentvén, ifj. Justh György országgyűlési képviselőt Turóc vármegye főispánjává kinevezem. Kelt Bécsben, 1898. ápr. hó 19-én. Ferencz József s. k., Perczel Dezső s. k.« — Az állásáról lemondott volt főispánt a király a Lipót-rend lovagkeresztjével tüntette ki.

* **A közigazgatás köréből.** Bihar vármegyei közigazgatási bizottsága május hó 2-án hétfőn d. e. 10 órakor tartja meg rendes havi ülését. — Nagyvárad város közigazgatási bizottsága pedig május hó 5-én délután 3 órakor ülésez. A városi közgyűlés május hó 12-én délután lesz.

* **Helyreigazítás.** (A hivatalos lap nyomán.) A m. kir. honvéd hadapród-iskolákban betöltendő helyekről szóló pályázati hirdetménynek a »Budapesti Közlöny«
 f. évi 97-ik számában első ízben közölt szövegébe sajtóhiba esuzott be: ugyanis a negyedik bekezdés a) pontja alatt felsoroltak fiai számára a *tandij nem 18 forint, hanem 12 forint* évenként. Természetes dolog, hogy a tegnapi számunkban közzétett pályázati hirdetmény is ilyként módosítandó, illetve helyesbítettnek veendő.

* **Kinevezés.** Vitályos József m.-csékei járás irnok kir. adóosztázté neveztetvén ki, helyére Popovics Traján m.-csékei lakost nevezte ki járásirnoknak Beöthy László főispán.

* **Vécsey mauzoleuma.** A tizenhárom aradi mártír egyikének, Vécsey tábornoknak özvegye díszes mauzoleumot akar építtetni Aradon. A vértanu-tábornok özvegye már járt is a csanádi püspök udvaránál, hogy ez ügyben Desseffy püspökkel értekezék. A megyés püspök távol lévén, Vécseyné Szentkláray Jenő kanonokkal beszélt.

* **Jótekonny plébános.** Bihar Ferencz berettyó-szent-mártoni plébános, ki szerény jövedelméből már oly sok alapítványt tett, legújabbán 500 koronát tett alapítványul a bodonospataikai szegények, árvák és özvegyek részére. E jótekonnyágáért ez uton is köszönetet mond szegény hivei nevében a bodonos-pataikai hitközség lelkésze.

* **Támadás a káptalan ellen.** A napokban említettük, hogy egyes fővárosi és egyik nagyváradai lap támadást intézett a nagyváradai l. sz. káptalan ellen, a miért a vésztdi lakosoknak nem adták ki parcellákban az Ihráz pusztát. A támadó lapok úgy tüntették fel a dolgot, mintha a támadás a kormány köréből származott volna. Egyik könyomatos most kijelenti, hogy a földművelési miniszteriumnak semmi része nincs a támadásban.

* **Elhunyt nagyprépost.** Knauz Ferdinánd pozsonyi római katolikus nagyprépost, a jeles történettudós és a magyar tudományos akadémia tagja, hatvanhét éves korában Pozsonyban meghalt. Knauz 1831-ben Ó-Budán született. Pappá 1854-ben szentelték fel. 1860-ban az esztergomi érsekség segédkönyvtárho-

sává és levéltárosává nevezték ki, 1869-ben nagyszombati konzisztoriális ülnök, 1871-ben pozsonyi nagyprépost, 1878-ban szegedi apát, 1890-ben pedig scardonei püspök lett. A tudós főpap fiatal korában szépirodalommal foglalkozott, de 1856. óta teljesen történelmi tanulmányainak szentelte magát. Eme érdemeiért a magyar tudományos akadémia tagjává választotta meg. Legnevezetesebb munkái: »Az országgyűlés és az országgyűlés története 1445—1452 (Pest 1859). Az esztergomi főegyháznak okmánytára. A magyar nyelv története az egyház és hazában. (Esztergom 1870). És főmunkája, melyet az akadémia jutalommal tüntetett ki és mely az akadémia kiadásában jelent meg: Kortan. A pozsonyi káptalan kéziratai. (Esztergom 1870.) Ezekon kívül még számos történelmi és egyházi munkája van. A főpap halála nagy részvétet keltett Pozsonyban, ahol két és fél évig mint nagyprépost általános tiszteletben részesült.

* **Pályázat.** A helybeli törvényszéknél üresedésben levő aljegyzői állásra pályázatot hirdetnek. A pályázati kérvényeket két hét alatt kell beadni.

* **Meghalt egy pohár sörből.** Győrben írják: Reim Ferenczné vasárnap férjével a Kiskutra rándult kerékpáron. Alig, hogy odaértek, a fiatal asszony szomjának oltására egy pohár sört rendelt és azt még felhevült állapotában kiitta. De alig tette vissza az asztalra a poharat, szó nélkül összeesett és meghalt. A fiatal asszonynak temetése kedden volt nagy részvét mellett.

* **Elhunyt községi jegyző** Résztvétellel értesülünk a biharmegyei jegyzőkar egyik jeles tagjának: Rác Lajos bojtji községi jegyzőnek haláláról. Az elhunyt hosszú ideig betegeskedett, míg szerdán szenvedéseitől megváltotta a halál. Temetése holnap, szombaton délelőtt lesz. A családi gyászjelentés a következő:

Özv. Rác Lajosné, szül. Koroknay Juliánna mint neje, özv. id. Rác Lajosné, szül. Bónis Juliánna mint anyja, Rác Mária, férje Seress János, Rác Albert, neje Matyók Jolánnal mint testvérek, gyermekeikkel, valamint néhai Rác Gusztáv gyermekei: Gusztáv és Lajos mint nevelt gyermekei az összes rokonság nevében is bánatos szívvel tudatják a felejthetetlen jó férj, fiu, testvére és nagybátyja s szerető rokon Rác Lajos községi jegyzőnek élete 58-dik s boldog házasságának 31-dik évében, folyó évi április hó 27-én hosszas szenvedés után történt gyászos elhunytát. A megboldogult földi maradványai f. évi apr. hó 30-án délelőtt 9 órakor az ev. ref. egyház szertartása szerint a bojtji ref. templomban tartandó rövid ima után fognak a bojtji sírkertben örök nyugalomra tetetni. Mely végtisztességtételre az elhunytnak barátai, kartársai és ismerősei bánatos szívvel meghívotnak. Bojt, 1898. évi április hó 28. Béke lengjen porai felett!

* **Szerbek áttérése.** Ó-Szerbiában 30 szerb község 4500 lélekszámmal a szerb vallásról áttért a katolikus vallásra. Valószínűleg az osztrák-magyar monarchia védnöksége alá bocsátják magukat. Az egyházi szervezésre a külön köretet küldött Ó-Szerbiába.

* **Rothschildék vagyona.** Egy német újság, az *Augbrg. Postztg.* azt írja, hogy a bécsi Rothschild legutóbb annyi jövedelmet vallott be, mi 860 millió frt vagyonnak felel meg. Ez alapon a párisi, frankfurti és londoni Rothschildok vagyonát nem kevesebb mint 8 milliárd márkára, azaz 4.8 milliárd frtra teszi. A bécsi Rothschild Csehország nagybirtokosait egymaga megvásárolhatná, tehát egy bankár annyit ér mint 39 herceg, 107 gróf, 66 báró. A cseh nagybirtok ugyanis ennyi főnemes kezében van.

* **Gondatlanság áldozata.** Megint vétkes könnyelműség áldozatáról van szó. Tegnap történt Csökmön, hogy egy odaváló szegény ember, akit különben Mocsáry Károlynak hívnak, egy ház építése közben szerencsétlenül

járt. A korhadt állásfáról lezuhant és oly súlyos sérüléseket szenvedett, hogy rövid néhány órai kintlódás után meghalt. Nem pusztán a saját vigyázatlansága volt pedig az oka annak, hogy Mocsáry ily szerencsétlenül járt. Mást is terhel a felelősség. Éppen ezért vizsgálat lesz az esetből kifolyólag. Még pedig — mint értesülünk — ma délelőtt 10 órakor fogják felbontani a szerencsétlen véget ért Mocsáry holttestét. A boncolásra a b.-ujfalusi járásbírószágtól V i n n a y vizsgáló bíró fog a helyszínére kimenni, hogy egyszermind a helyszíni vizsgálatot is megejtse.

* **Szerencsétlenül járt munkás.** Szerdán majdnem az életével fizette meg a könnyelműségét B o c z o k Károly lessi földművelő, aki ugyanis szekerével be igyekezett Váradra, utközben azonban elaludt s a lovak közé esett s a szekér keresztül ment rajta, azonban szerencsére csak kisebb sérüléseket szenvedett, úgy hogy maga ment haza, ahol azonban ápolás alá vették.

* **Czigányszerelem.** Szemrevaló szép leány volt annak idején Horváth Mária, ha cigánynak született is, vagy talán éppen azért. Parázs két fekete szemét, barnapiros orcáját, a ringó természet bizony megirigyelhette volna sok kényes kisasszony s rajta is felejtették a szemüket akárhányszor a válogatos urfiak, mikor szerencsét mondott a tenyerükből. Ugy lehet, csalógták is a jó módba, de hiába, mert volt már választottja a szép cigányleány szívének a deli Lakatos József személyében, aki egyenes sarjadéka volt a hajdani vajdák nemzetségének. Össze is kerültek, cigányszokás szerint, annak rendje és módja szerint kiszöprölgetve egymás tenyeréből a jóféle pálinkát, s aztán tovább is élvezték együtt a szép szabad életet olyan boldogan, amint hogy annak csak az a piszkos, szellős sátor volna a megmondhatója. Azonban semmi sem állandó ezen a világon, hát vége szakadt a jó Lakatos József boldogságának is. Mert hát csalfa a fehérszemély — még ha nem egészen fehér is — legalább úgy mondják, akármiféle rendből való legyen. A menyecske bizony szemet vetett a daliás Kolompár Gyurkára s egy szép napon meg is ilant vele. Lakatos József azonban, bár akkortájt nagyon röstelte a dolgot, valahogyan mégis csak belenyugodott, talán mivel hogy azért neki is akadt vigasztalója. Tegnap délben azután a fejevári halpiacon véletlenül megpillantotta a hűtelen asszonyt, a ki az ő gyermekét tartotta a karján s az új kedvessével beszélgetett. Lakatos azok közé az emberek közé tartozik, a kiknek az ilyen dolgok látásán nem szokott megrepedni szíve, hanem inkább oda törekednek, hogy ők okozzanak gyűlöletük tárgyának holmi repedéseket. Ugy tett ő is. Apjától egyetlen örökségképpen reámaradt fustélyával, a vajdai méltóság ezen kifejező jelvényével olyan három csapást mért a mit sem sejtő asszony fejére hogy azt rögtön elborította a vér. Azután, mint aki jól végezte dolgát, egész táborával kocsiira kapott és elhajtott a balotai-irányában. A sebesültet pedig bekísérték a rendőrségre, a hol a kerületi orvos alig bírta a vérzést elállítani: a mi végre is sikerülvén, a többi cigányszemély közre fogta és az érdeklődők tömege között elszállították a tanyára, a hol most hihetleg vegyes érzelmekkel gondol hajdani párjára.

* **Hirtelen halál.** Tegnap ismét áldozatul esett a mértéktelen pálinka élvezetnek egy munkás. K a r c z i r János rontói lakos az áldozat, aki legutóbb Schenker Mihály tanyáján dolgozott, tegnap előtt délután azután nagyon sokat ivott, s reggel halva találták fekvő helyén. Az elhunytat felesége és hat árvája siratja.

Azok a bizonyos Empir-kötös leányok.

Tegnapelőtt állandóan derült volt az azurkék égbolt; nem látszott rajta egy maréknyi felhő sem. Ez az egyedül szép állapot eltartott kora reggeltől esti 7 óra 34 perczig.

És pedig azért eddig, mert 7 óra 34 perczkor lépett be a levélhordó-automatánk, *Hadzsi* Emil Eulália és a következően megkonstruált levelet helyezte asztalomra:

Tekintetes Tiszántul Szerkesztőségének.

Nagyvárad.

Nagyon szépen kérem ezen cikket az újságában betenni, mert megérdemük és szíveskedjék esetleges hibákat kiigazítani.

Kérelme egy kereskedő segédnek Alázatos szolgálja.

1898. 27/IV. Nagyvárad.

Gondolhatják, hogy kellő figyelemmel pislantottam a nagy, koczkás levélpapírba, a melyen 3 óriási poczát, borzalmas sok író-hibát és két sűrűn irt oldalt fődöztem fel.

A 3 czikalusból álló cikk különben ily címet viselt:

Milyen az Empir kötös Leány-Magyar utcán.

Ez alatt a megdöbbenő czim alatt azután elmondódik, hogy szerző nem más, mint kereskedő segéd, ebből kifolyólag tenyerét dörgöli, de sőt sok leány ösmeretségre is szert tesz, főként pedig empir-kötös leányokat ismer és kedvel meg s azok vízont őt.

Annak előrebocsátásával, hogy fogalmam sincs arról, vajjon mitől és mire jó a novella hősnőket éppen empir-kötösben sétáltatva szerepeltetni, ennyiben vázoltam az I. alatt foglalt ekszpozíciót.

A II. alatt azonban már elárulja szerző azt is, hogy esetleg az empir-kötös leányok sértve is érezhetik magukat; saját lelkiismerete megnyugtatóra azután meg is jegyzi: Azt mondom önnöknek, hölgyeim, hogy sértve nevegyék magukat, mert kivétel teszek önök közt, a mit majd lentebb olvasni fogják. A mi nagyon is fogja Önöket érdekelni.

Mindezen kevésbbé indokolt eszmefuttatások után.

III. alatt in medias res vezeti szerző az olvasót; még pedig egyenest a Magyar-utczába, egy üzletbe, ahol szerző — kezeit dörgölve — kiszolgálja az empir-kötös dámákat, kinek sőt, kinek borsot, kinek kocsikenőt, ostornyetelet, hólyagpapírt és más ily nemű hüvelyes veteményeket szolgáltatván ki különféle mennyiségű krajczárok ellenében. És ide naponta betér két empir-kötös dráma, a kik lármázva kaczerkódnak, értsd: ketten vesznek 1. krajczárért cukrot és annyit válogatnak, értsd: annyi féle cukrot megköszölgatnak, hogy végre még sem vesznek — semmit. Szerző pedig, míg kötelességéből kifolyólag őrzi a cukor-bödönöket és ellenőrzi az empir-kötös dámákat, ezalatt a többi vevőt nem szolgálhatja ki. Azok dühösek és elmennek. A főnök dühös és szerzőt lehardja. Szerző dühös és távozik az üzletből.

De távoztában ezen négy szót intézi hozzánk:

»Ajánlom az uraknak szíveskedjenek az empir kötösöktől óvakodni szerkesztette:

W. A.

Az empir kötös dáma neve:

B. M. és B. R.

Higgyék el, a természetet is szomorúnak és kietlennek láttam vagy 5 fertály óra hosszat ezen levél vétele után.

Mert hiszen abban még megnyugszom, hogy a Magyar-utczában özön számra járnak kelnek a hölgyek, mind, de mind abban a relytélyes empir kötökben; de hogy ez a szerző de mindeddig feltűnés nélkül sétálta keresztül az élet tövises mesgyéit, ez — becsületesemre — nem kíváncsi.

Buksy

IRODALOM.

— **Magyar Gazdák Szemléje.** A Magyar Gazdaszövetség kitűnő folyóiratának áprilisi füzeté a szokottnál is érdekesebb tartalommal jelent meg. Pompás, aktuális, tanulságos cik-

kek gazdag gyűjteménye ez a füzet. Bevezető cikkelye a megmozdult *nemzeti lelkiismeretről* szól, mely már a parlamentben is megnyilatkozik nem akadályozva a pártkorlátok iránt. H. S. a cukorkiviteli premium eltörléséről cikkeznek, mely ügyben most Brüsszelben nemzetközi konferencia ülészik. Érdekes a következő cikk, melyben egy ismert írónő *Geőcze Sarolta* értekezik a *szocializmus* okairól, tüneteiről és gyógyszereiről. Ez utóbbiakra vonatkozólag őszintén beismeri, hogy nem használ semmi egyéb, mint a *keresztény hit és erkölcs*, az élő hit felélesztése és az erkölcsi megújulás. *Hogyan él a paraszt?* és *A földbirtok tehermentesítése* szomorú, de való képét adják helyzetünknek. Fogyasztási adóink rendszertelensége *Leszenszky Sándortól* és *Bálint Imrének* a korábbi füzetben megkezdett tanulmánya gazdasági politikánkról szaktudásra valló, értékes cikkek. A befejező cikk a *családi életet* védelmezi az atheisták és szocialisták ellen. Különfélék érdekes rovata zárja be a füzetet. Előfizetési ár egy évre 6 frt.

— **Keresztény Családok Lapja.** Szerkesztik *Dugovich Imre* és *Gellért Schleminger Jenő*. Ez a ujonnan megindult szépirodalmi és társadalmi hetilap immár a második számmal köszönt be. Ha az első számról jól mondtunk, erről még több jótmondhatunk. Az a sok gonddal és ügyesen megírt dolog, amit a lapban találtunk egytől-egyig arra vall, hogy a *Keresztény Családok Lapja* hivatott lesz pótolni az egykor oly kedvelt, de már kevésbé kedvelt *Képes Családi Lapok*-at. Három folytatásos közlemény, egy regény, egy novella és egy életkép, mellett változatos ügyes heti krónika, kevésbé ügyes színű kritika és különösen egy nagyon tehetséges póétának nagyon jó de nagyon sötét tendenciájú költeménye az a melyre felhívjuk olvasóink figyelmét. A gondosan kiállított lap előfizetési ára negyedévenként 2 korona. Szerkesztőség és kiadóhivatal Budapest, VIII.-József-körut, 20. szám alatt.

— **Ötven év alkotmányos egyházpolitikája.** (1848—1898.) című műre hirdeti előfizetést *Keményfy Kálmán* Dániel.

Magyarország 1848-as alkotmányának félévszázados évfordulóját ünnepelve, megragadják figyelmünket azon alakulások, melyek az 1848-as politikai fordulat nyomában keltek. E nemzeti átalakulás politikai természetét felbontotta azon belső szövetséget, mely nálunk az állam és egyház között fennállott. Hogyan, mily körülmények között ment végbe e szövetség felbontása, ezt fogja a munkálat tárgyalni. Csúpn azon mozgalmakkal foglalkozik, a melyek az alkotmány egyik fő tényezője, a törvényhozás részéről indították meg. Ez egészben lehetőleg teljes képét nyújtja e félszázad egyházpolitikai mozgalmainak. A könyv az eredeti tervezetnél nagyobb arányban, körülbelül 12—14 iven fog májusban megjelenni. *Ára 1 frt.* Egyetemi hallgatók, növendékpapok és tanítók 80 kr-ért kapják. Gyűjtőknek 6 előfizető után tiszteletpéldány. A megrendelések a szerző nevére *Esztergomba* intézendők.

— **A Magyar Sion** negyedik füzetét megjelent a következő tartalommal: *Schlauch* biborok szent István-társulat beszéde. A kegyuraság. *Janda* József N.-tól. Verencsis mint pécsi püspök és I. portai követsége. *Sörös* Pongrácz O. S. B.-tól. Irodalom és művészet. Dr. *Nikolaus Gibr*: Die heiligen Sakramente der kath. Kirche. Ism. Dr. *Pethő* — Rózsa Vitál: Az esztergom-vidéki régészeti és történelmi társulat második évkönyve. Ism. X. — *Hermann Habenticht*: Grundriss einer exakten Schöpfungsgeschichte. Ism. Dr. *Pethő* — *Tóth*. Mike S. J.: A magyar áldozat. Ism. *Liberius Ph. Benoist*: Die Lehre vom Staat. Ism. Dr. *Pethő* — *Sujánszky Antal*: Jézus szentséges Szívének rövid zsolozsmája. Ism. K. Vegyes közlemények. Előfizetési ára egész évre 6 frt, megrendelhető Esztergomban.

EGYESÜLETEK.

Egy év sikere.

A »Nagyvárad Első Általános Munkás-Betegsegélyző-Egylet« az 1897. évről kibocsátott számadása és jelentése szerint az elmúlt évben is dicséretes, sikeres eredményt ért el s áldásosan működött. Ezt igazolják a mérlegkövetkező főbb adatai:

Bevétel: Schlauch Lőrincz biboros-püspök adománya 300 forint, Nogáll János püspök adománya 5 forint, Winkler József püspök adománya 10 forint, Szakszó Rezső 5 forint, Schiffner Ede adománya 2 forint, Winterhalter Antal adománya 5 frt. *Kiadás:* Betegsegélyezésére 2324 frt 45 kr. Özv. és árvák segélyezésére 73 frt 91 kr. Temetési járulékok 770 frt. Szülési járulékok 138 frt. Gyógyszer-tári számlák 793 frt 87 kr. Orvos fizetése 606 frt 56 kr. Irodavezető fizetése 600 frt. Takarékpénztárba elhelyezve van 1898. január 1-én 10448 frt 71 kr. Takarékpénztárba özv. és árva alapra 1898. január 1-én 1797 frt 15 kr. Betéti maradvány az 1897-ik évről 478 frt 64 kr. Az egylet pénzvagyona az 1897. év végén 13278 frt 05 kr. Tagok létszáma az 1897. év végén 574. Beteg volt a lefolyt év alatt 373. Meggyógyult 347. Meghalt 15. Gyógykezelés alatt van 11.

Az egylet vezetése most is olyan kezekben van, hogy a legnagyobb bizalommal és reménnyel várhatjuk a szép czélú egylet továbbfejlődését. Az egyesület tisztikara és választmánya a következő:

Diszelnök ifj. *Rimler Károly* Nagyvárad város főkapitánya, elnök *Muntyán János*, alelnök *Joó Ferencz*, pénztárnok *Keresztényi Lajos* számvizsgálók *Zboray Gyula* és *Komáromi Ignác*, jegyző *Kóky András*, ülnökök *Cseh Mátyás*, *Józsa István*, ifj. *Joó Ferencz*, *Gyenge Imre*, *Zeke Lajos*, *Barabás Béla*, vál. tagok *Balogh János*, *Csizmadia Gáspár*, *Heffer József*, *Tuksa József*, *Erdélyi József*, *Hajnal Ferencz*, *Klein József*, *Kozlovicski András*, *Oberreiter János*, *Denderle János*, *Bárány Bálint*, *Bartha József*, *Török Tivadár*; felügyelő-bizottság *Handshuher Géza*, *Czeglédy Sándor*, *Nagy József*, *Barza József*, *Gyárcsásznki András*.

— **Orvosok szakulése.** A *Biharmegyei Orvos-gyógyszerész- és Természettudományi-egylet* folyó évi május hó 1-én d. u. 5 órakor (Uri-uteza, Akadémia) szakulást tart, melyre a t. egyleti tagokat ezennel meghívom. Targysorozat: 1. *Schiff E. dr.* előadása: A cerebrani pneumoniákról; 2. *Ullmann B. dr.* előadása: Adat a serumtherapiához. Kelt Nagyváradon, 1898. április hó 28-án. Dr. *Berkovits Miklós*, egyleti titkár.

Igazságszolgáltatás.

Négy sajtóper egy hónapban. A nagyvárad esküdtek, akik a folyó év II. negyedében vannak hivatva itélkezni a felmerülő sajtóperekben, alighanem beleunnak a nagy dicsőségbe. Május hó folyamán négy sajtóper lesz a nagyvárad esküdtszék előtt. Mind a négy vádlott szocialista, akik különböző szocialista zuglapokban izgattak.

Az egyik *Nyiry Elek*, a szarvasi bölcsész, aki nem régen állott a budapesti esküdtszék előtt egy röpiratért, a melyben csak arra bujtogatta a népet, hogy a esendőroket mihelyt meglátják, löjék agyon. Az esküdtszék felmentette. A nagyvárad esküdtszék előtt május 25-én lesz a sajtótárgyalása. A kir. ügyész izgatás vétségével vádolja.

A másik szocialista *Papp János* aradi asztalos segéd az aradi »Ujvilág« című szo-

cialista ujságban apostolkodott s osztályelleni izgatásért van vádolva.

Érdekes alak a harmadik »czuczilista«; *Klingenspöck Károlynak* hívják s ugylátszik, sok oldalú tehetség. Eredetileg hentes segéd, azonban később mozgó üzletet nyitott és sütemény kihordó lett. Legujabban pedig *Lassale* és *Marx* tanainak a hive lett. Szintén aradi s az ottani szocialista ujságban igyekezett az izgatás magvát elhinteni. A sajtótárgyalás ellene május 11-én lesz.

A negyedik sajtótárgyalás május 18-án lesz. *Lipthay István* aradi czipész szintén felcsapott az »emberi jogok« védőjének s olyan heves cikkekkel irt az »Ujvilág«-ba, hogy a kir. ügyész szükségesnek látja számadásra vonni.

Ugy látszik Arad elég dolgot fog adni a nagyvárad esküdtszéknek.

Érdekes végtárgyalás. Ma reggel 9 órakor veszi kezdetét a kir. törvényszéknél az a végtárgyalás, a melynek során itéletet mondanak majd egy helyi érdekű szocialista-nagyságról, *Kohn Lipótról*. Bizonyára sok érdekes momentuma lesz ennek a végtárgyalásnak, már csak azért is, mert a vádlott, kinek viselt dolgairól annak idején részletesen megemlékeztünk, nem közönséges alak. Hiszen ismeretes dolog, hogy a nagyvárad Nemzeti Szövetség alakuló gyűlésén még magával *Hercegh Mihály* rektorral is polemizált, illetőleg közbekiabált az országos tekintélyű tudós beszédjébe. A vádhatóságot maga *Perjéssy Mihály* dr., kir. ügyész fogja képviselni. Mint halljuk, városszerte nagy az érdeklődés a végtárgyalás iránt, a melyen minden bizonnal meg fog jelenni egy-két fővárosi »apostol« is, — s a melyen kétségkívül szónokolni fog *Kohn Lipót* ur, s a melyen végül minden bizonynyal le fogják őt — a modern eszmék egyik kevésbé hivatott előcsahosát — inteni, de alaposan.

A nagyvárad kir. tábla kitűzött ügyei.

Büntető tanács.

Előadó: *Urbán Adolf*.

- 943. *Klein Manó* vétkes bukás.
- 1069. *Medve Mihály* s. t. lopás orgazdaság.
- 1090. *Magulean Péter* gondtl. ok. testi sértés.
- 1244. *Geb Gábor* lopás.
- 1016. *Szabó Márton* magánlak sértés.
- 1066. *Papp János* lopás.
- 1067. *Lázár József* lopás.
- 1156. *Akony Jován* közcsend elleni kh.
- 1238. *Teleki Bálint* rágalmazás.

Előadó: *Pojnár Dénes*.

- 1188. *Palotás Imre* becsületsértés.
- 1189. *Kovács György* s. t. könnyű testi sértés.
- 1281. *Schwarz Albert* s. t. lopás.
- 1336. *Pecznyik Pál* s. t. lopás.
- 938. *Saehs János* és neje rágalmazás.
- 949. *Kubajda Mihályné* lopás.
- 949. *Szilágyi Lászlóné* lopás.
- 956. *Argyelán Juon* s. t. orgazdaság.
- 957. *Kaufmann Ignáczné* rágalmazás.
- 958. *Halász Péter* magánlak sértés.

Előadó: *Molnár Géza*.

- 1122. *Bulzán Mitru* s. t. testi sértés.
- 1124. *Zombori Sándor* testi sértés.
- 1178. *Remes János* s. t. lopás.
- 1179. *J. Schriffert Mihály* rágalmazás.
- 1186. *Bakaton István* lopás.
- 1187. *Kocsis Ferencz* lopás.
- 1199. *Mészáros Imre* testi sértés.
- 1279. *Brád Flóráné* gyujtogatás.

Előadó: *Polchy Mór*.

- 1094. *Rusán Pável* s. t. lopás.
- 1096. *Gál Tódor* s. t. magán és közokirat hamisítás.

- 1141. Golbán Onucz lopás.
- 1142. Pomucza Lázár testi sértés.
- 1009. Puskás Balázs közcseendő eleni kh.
- 1030. Tudorán Györgye lopás.
- 1080. Kirpuczán Vaszalie s. t. lopás orgazdaság.
- 1116. Mészáros Lajosné sikkasztás.
- 1409. Jakab Mihály rágalmazás.

Előadó: *Nagy Ferencz.*

- 844. Leipnik Lipót sikkasztás.
- 856. Salamon Lévi vétkes bukás.
- 860. Klug Péter halált ok. testi sértés.
- 931. Nagy Sándor s neje lopás.
- 933. Adler József s. t. esalás bukás.
- 1068. Özv. Kosárka Jánosné közokirat hamisítás.
- 1280. Horvát Imre gyilkosság.
- 946. Katona János testi sértés.
- 947. Szigeti József személyes szab. sértés.
- 1005. Pallér Béla lopás.
- 1006. Buda Juon lopás.
- 1022. Morár Juon testi sértés.
- 1023. Kreszta Demeter s. t. lopás.

Polgári tanács.

Előadó: *Dr. Marienescu Athanáz.*

- 619. Jancsó Erzsébet — Topa József.
- 620. Török Anna — Sajbik János.
- 673. Krasznai András — Kun Zsuzsanna.
- 674. Makai Bálint — Csikai Mária.
- 675. Nagy Mária — Seres István.
- 714. Gyarmati Juliánna — Szilágyi István.

Előadó: *Dobosfy Alajos.*

- 801. Popucza Péter — Jáz Péter.
- 834. Ehrenstein Ignácz — Veisz Ignácz.
- 843. Fekete Mártonné — Fekete Márton.
- 846. P. Nagy Sándor — Durkó Ferencz.

Előadó: *Bócz Géza.*

- 877. Özv. Harasztzi Sándorné — s. t. özv. Barát Bálintné.
- 885. Kálló Mitru — Matye Tódorné.
- 888. Dát Flóra — özv. Dát Zacharie.
- 802. Koszuch Pál hagyatéki ügye.
- 875. Özv. Mrena Jánosné hagyatéki ügye.
- 905. Bur Ávrám hagyatéki ügye.
- 906. Csmián Ádám hagyatéki ügye.

SPORT.

Vívó-verseny Nagyváradon. Néhány héttel ezelőtt hírt adtunk arról, hogy br. Chappon Samu vívómester a múlt évi vívó verseny sikerén felbuzdulva az idén ismét rendez vívó versenyt, amelyre meghívja a Magyar Athletikai klubot és a vidéki vívó akadémiát. A vívó versenyre azóta folytak az előkészületek s most már bizonyos, hogy meg is lesz. A versenyt május 19-ikére tervezik, rendező bizottság és a jury a következőképpen alakult meg:

Díszelnök dr. B e ö t h y László főispán.

Elnökök: Dr. B u l y o v s z k y József polgármester, S z u n y o g h Péter alispán, Mezey Mihály, Des E c h e r o l l e s Kruspér Sándor, G l a c z Antal és W e r t h e i m s t e i n Alfréd.

A jury tagjai: Balázsháy Iván, Bognár Sándor, dr. Dési Géza, dr. Duma Florián, dr. Fráter Imre, Kabdebó Sándor, Kunz Gusztáv, dr. Mayer László, dr. Miskolczy Ferencz, Molnár Lajos gyógyszerész, Pallay Jenő, Papolczy Ferencz, borosjenői Papp Miklós, dr. Radó Ignác, Söpflin Ágoston kir. tan., dr. Szöllőssy Ernő, Szunyogh Lóránd, Zigre Miklós.

A versenyben részt vesznek az Athletikai klubnak és kolozsvári Akademiának a tagjai is.

REGÉNY-CSARNOK.

Az arany cserebogár.

Irtá: POE EDGAR. Fordította: VADAY JÓZSEF.

Önök is feltűnhet az, hogy az egyes szavak közt semmi elválasztó tér nincs. Ha a szavak megkülönböztethetők volnának, akkor gyerekség lett volna az egésznek a megfejtése.

Ez esetben analysis alá veszem a legrövidebb szavakat, mint aminők »egy» »én« stb. s ha ezek közül egyet sikerül eltalálni: a megfejtés bizonyos, mert egyszerre több betű birtokába jutok. Minthogy ezen kísérlet módját nem állott rendelkezésem alatt, más eljárásához kellett folyamodnom. Megolvastam, hogy az egyes betűjelek hányszor találhatók az írás szövegében s a következő táblázatot állítottam össze:

A	8	a	jel	előfordul	33-szor
>	:	>	>	>	25 >
>	4	>	>	>	19 >
>	+	és)	>	>	16 >
>	*	>	>	>	13 >
>	5	>	>	>	12 >
>	6	>	>	>	11 >
>	×	és 1	>	>	8 >
>	:	és 3	>	>	4 >
>	*	és ?	>	>	3 >
>	1	>	>	>	7 >
>	—	d	>	>	1 >

és így tovább.

Köztudomás szerint az angol nyelvben leggyakrabban előfordul az e betű; azután a többiek így következnek:

a, o, i, d, h, n, r, s, t, u, y, c, f, g, l, m, b, k, p, q, x, z.

Az e betű annyira közönséges, hogy alig lehet mondatot alakítani, melyben az e betű ne volna a jellemző betű.

Ez a körülmény tisztán megjelöli előttünk a következő eljárás útját. A leggyakrabban előforduló e betűt a 8-as szám képviseli. Ez több ízben kettőzött forduló elő, mint ahogy az angol nyelvben következő szavakban: *meet, speed, seen, been, agree* stb.

Azon szavak közül, melyek az angol írásban előfordulnak, leggyakoribb a »the.« Keresünk tehát három olyan jelt, melyek egymás mellett többször előfordulnak s melyek végsőjét a 8-as szám teszi; ez a három jel körülbelül ezt fogja jelenteni »the« (az, a.)

Hat helyen találjuk ezt a három jelt egymás mellett; 48. Mért ne tehetnők fel, hogy ez a »the« szót jelenti? Tegyük hát kísérletet vele s fogadjuk el föltételelesen, hogy a ; = t, a 4 = h, a 8 pedig e betű.

Ha ezt az egy szót ismerjük, könnyen feltehetjük, hogy ugyanezen betűkkel más szavak is kezdődnek, vagy végződnek.

Vizsgáljuk például az utolsóelőtti alakot, melyben a titkos írás utolsó sorában a 48 jel előfordul. Tudjuk, hogy e két jel után egy egy másik szó első betűi következnek. Ezen szót alkotó betűk közül már csupán a the ismerete alapján öt betűt ismerünk fel, u. m.: t . . eeth képletet. Ha most ebben a t után hiányzó betűt meg akarjuk találni, azt akár az abc minden betűjével megkísérthetjük, hogy melyikkel van értelme s csakugyan az r betűvel kiadja ezt a szót: tree (fa.) Így tehát két szavunk van: the tree. (a fa.)

— Távolabb ismét feltaláljuk a 48 jelt a következő kombinációban:

the, tree: 4 + ? 34 the

Vagyis a jeleket betűkkel helyettesítve:

the tree thr + ? 3 h the

Pontokkal helyettesítve a titkos jeleket az alak a következő:

the, three thr . . . h the.

Mintegy önkénytelenül jut eszünkbe a thr . . . h kiegészítésére a through szó s természetesen azt is jelenti, amely találmány új 3 betűvel gazdagított bennünket u. m. az o, u, g betűkkel, melyeket a + ? és 3 jelek képviselnek.

Gondosan kutatva a rejtvényben ismeretes jeleket, a következő formára jövünk rá:

83 (88 vagyisegree)

Ezek a degree szó végét képezik (fok) s így újabb jeltünk van megfejtve s ez a d betű, melyet a + jel képvisel.

— Négy betűt találunk a degree szó után u. m.:

+ 46 (+ 88)

S ezt átfordítva egy ismeretlen pont marad csupán:

th. rtee

s föltéve, hogy ez a Thirseen (tizenhárom) szót jelenti, két új betűnk van, ugymint az i és n, melyeket a 6 és + jelek képviselnek.

Visszatérve a titkosírás kezdetére ezen jeleket találjuk:

53 + + +
+ + +

melyek nem jelenthetnek egyebet, mint:

good

Az első betű egy a s így a két első szó:

agrod (egy jó)

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK.

Abonyi Lajos meghalt.

Abony, ápril 28. (Saját tud. táv.) Abonyi Lajos (Marton Ferencz családi néven) jóhirű vidéki színész ma szív-szélhűdésben meghalt.

Majlaender újra megválasztva.

Fiume, ápril 28. (Saját tud. táv.) Majlaendert ismét megválasztották podestának. Gróf Szapáry, fiumei kormányzó kérdésére Majlaender újból azt felelte, hogy az új törvényekre nem esküdik fel. Az ujonnan megválasztott polgármesternek e kijelentését viharos tet-zéssel fogadták.

Mádi Kovács György meggyógyult.

Budapest, ápril 28. (Saj. tud. táv.) Mádi Kovács György, ki a tavasszal hosszasan betegeskedett a mai verőfényes délelőttön hosszabb sétát tett a szabadban.

Zavargás a kenyér miatt.

Bari, április 28. (Saj. tud. távirata.) Az este nyugodtan folyt le. A már jelentett zavargások alkalmával 15 letartóztatás történt. A csapatokat megerősítették.

A háború.

London, ápril 28. (Saját tud. táv.) A »Times«-nek jelentik Hongkongból tegnapi kelettel: Az amerikai hajóhad éjjel 2 órakor Manilla felé elindult. Az »Immortalité« brit cirkáló hajó utána megy.

Washington, ápril 28. (Saját tud. táv.) A képviselőház megkezdte a vitát a hadi költségekről szóló bill felett. A bill felolvasása 70 percig tartott.

Dingley megnyitotta a vitát, utalva arra, hogy az a legfontosabb, hogy vállvetve törekedjenek az ellenségeskedéseknek a lehető legrövidebb idő alatt való megszüntetésére. Szükséges, hogy a minisztert felhatalmazzák arra, hogy a kormány nevében kölcsönt vegyen fel.

Bailey, az ellenzék vezére, kijelentette, hogy ellogadja a billt, ha a republikánusok a jövedelmi adóról szóló javaslatot megszavazzák, amelylyel 100 milliónál többet teremhetnek elő.

KÖZGAZDASÁG.

A diószegi szőlőszeti tanfolyam. A földmívelési m. kir. miniszterium rendeletére 24 néptanító államköltségen vesz részt és gyűlt egybe Bihar-Diószegen a m. kir. áll. vinczellér-

képzőben f. hónap 25-től május 7-ig rendezendő tanfolyamra, úgy azonban, hogy ez alkalommal csak a szőlő, ősszel pedig a közgazdasági ismereteket szerezzék meg.

E 24 tanító Bihar- (12), Békés (2), Hajdu- (2), Szilágy- (5) és Szathmár- (3) megyékből rendeltettek be.

A tanfolyam vezetését *Balassa* vinczellér-képzői igazgató tartja kezében s *Fammer* segéd-tanárral elméleti és gyakorlati oktatásban részesíti a hallgatókat. A tanórák délelőtt 6—12-ig elméleti irányban, délután pedig a Zichy-féle szőlőtelepen 2—5-ig gyakorlati irányban vezet-
tetnek.

Az igazgatóság nagy gonddal fáradozik a hallgatók kiképzésén s szigorú pontosságot kíván tőlük, ugyszintén követeli a jegyzetek készítését, annál is inkább, mert szigorú vizsgálatnak lesznek a tanfolyam végén alávetve s annak eredménye szerint képesítő okmányt nyernek. Ennek tudatában a hallgatók dicséretes buzgalommal látnak a munkához, hogy a hozzájuk fűzött várakozásnak teljes mértékben megfelelhessenek.

TŐZSDE.

— A Tiszántul eredeti távirata. —

Gabonatözsde.

Készáru buzában az irányzat szilárd volt.

Határidők.

Budapest, április 28.

Buza ősze	10.69
Buza tavaszra	14.55
Tengeri	6.01
Rozs ősze	8.10
Zab ősze	6.02

Értéktözsde.

Az irányzat szilárd.

Budapest április 28.

Déli vasut	353.60
Rimamurányi	252.—
Magyar jelzalog	253.—
Magyar leszámítoló	252.1/2
Iparbank	101.—
Budapest közuti	391.—
Kereskedelmi bank	14.04
Villamos vasut	274.1/2
Salgótarjáni	618.—
Waggon-kölcsön	244.—

Bécs, április 28.

Az irányzat szilárd.

Osztr. hitel	354.1/4
Magyar hitel	379.1/2
Allamvasut	347.1/2
Birodalmi márka	58.83

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktözsden 1898 április 28-án.

Magyar aranyjárdék 4%	120.25
Magyar koronajárdék	98.90
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/2%	119.—
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	102.025
Magyar keleti vasuti államkötvény 1875-50	97.75
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	100.60
Italmérségi jog megváltási kötvény	100.60
Horvát-szlavon föld tehermentesítési kötvény	97.50
Magyar nyeresémi sorsjegy-kölcsön	160.—
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy kölcsön	140.—
Osztrák járdék papírban	101.75
Osztrák járdék ezüstben	101.75

Osztrák járdék aranyban	121.—
Osztrák korona járdék	143.—
1860. Osztrák államsorsjegyek	143.25
Osztrák magyar bankrészvény	920.—
Magyar hitelbankrészvény	375.25
Osztrák hitelintézeti részvény	355.—
Páris vista	345.75
20 márkás arany	955.—
Német birodalmi márka	5882.8 1/2
London vista	120.75
Páris vista	44.70
20 márkás arany	11.75

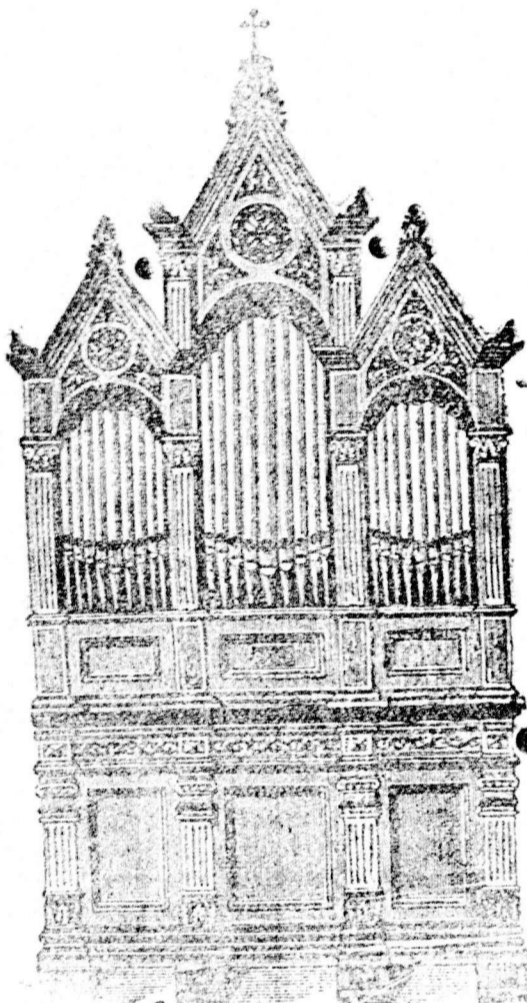
A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCKICS GYULA.

FRIEDL LIPÓT

ORGONA, ZONGORA ÉS HARMONIUM MŰÉPÍTÉSZ

Nagyváradon, Szent-János-utca 332. szám alatt.

Miután ezégem közel **20 évi** főállását elérte, mely idő alatt **16-nál több új orgonát** építettem s számos javításokat eszközöltem.

Mint eddig úgy ezután is főtekrvésem leendő jó, szolid és lelkiismeretes munka által a n. é. megrendelő közönség megelégedését kiérdemelni.

Kiválóan a főtisztelendő papság becses figyelmébe ajánlom **templomi orgonák** készítésére a legjobbnak bizonyult **pneumatikus** vagy **mechanikus** szerkezettel a leglelkiismeretesebben készítek.

Ugyszintén **fis-harmoniumokat** készítek tetszés szerinti változatokkal. Különböző árban.

Saját felügyeletem mellett eddig Balmaz-Ujváros, Furta, Esztár, Füzes-Gyarmat és Komádi egyházközség részére a legnagyobb megelégedésre készítettem új orgonákat.

Készítményeim több kiállításon lettek **kitüntetve.**

Szives pártfogást kérve
102 7—10 tisztelettel

FRIEDL LIPÓT,

orgona és zongora műépítész.

Nagyvárad-Szöllősi Gőz-Sörgyár

Pecze-Szöllös (Nagyvárad mellett.)

Van szerencsénk a n. é. fogyasztó közönségnek a földénkben készült **kitünő minőségű, erősen főzött és megfelelőleg érlelt**

László- és Márcziusi sört

ajánlani.

Tekintve, hogy az ősz folyamában tetemes költséggel nagy szabású és kitünő rendszerű új ászok és jégpinczét építettünk, azon kellemes helyzetben vagyunk, hogy minden tekintetben kifogástalan, kitünő termékünkkel a legmesszebb menő igényeket is kielégíthetjük.

Megrendeléseket úgy hordók, mint 50 palaczkot tartalmazó ládákban közvetlen gyártelepünkön Pecze-Szöllősen (Nagyvárad mellett) avagy városi irodánkban Nagyváradon fogadunk el.

Nagyvárad-városi vevőinknek a sört saját fogatunkon házhoz szállítjuk.

106 15—15

Árjegyzékkel kívánatra készítséggel és bérmentve szolgálunk.

Kérve a n. é. közönségnek további szives pártfogását, maradunk szolgálatára készen.

Kiváló tisztelettel

Nagyvárad-Szöllősi Gőz-Sörgyár.